

H. Mackiewicz, A. Mackiewicz

Olsztyn, st. XXIV, wykop 7

Informator Archeologiczny : badania 27, 114-115

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Łowicz-Zamek
gm. loco, woj. skierniewickie
AZP 59-56/54

Spółka Archeologiczno-Konserwator-
ska „KAIROS” z Łodzi

Badaniami kierował mgr Piotr Świątkiewicz (autor sprawozdania).
 Finansowane przez Wojciecha Groneckiego (właściciel). Ruiny zamku
 arcybiskupów gnieźnieńskich — XVI-XVII w.

Badania ratowniczo-weryfikacyjne podjęto w trybie interwencyjnym w związku z planowanymi pracami ziemnymi naruszającymi strukturę otaczającego zamek wału o szerokości u podstawy ok. 50 m i wysokości 2 m. Ich celem było rozpoznanie budowy południowego odcinka wału, gdzie założono wykop sondażowy przecinający zewnętrzny stok i sięgający jego centralnej partii. Stwierdzono, że wał usypano na tłustym, bagiennym czarnoziemiu, zawierającym grubą warstwę faszyny. Trzon wału stanowi piaszczysty nasyp o prawdopodobnej szerokości podstawy ok. 20 m i zachowanej wysokości 1 m, stabilizowany kamiennym jądrem i dwiema przekładkami z gałęzi wzmocnionych ukośnie wbitymi palami. Na nim zalegał płaszcz o miąższości ok. 60-80 cm, usypany z próchnicy, gliny i darni, tworzący w dużym stopniu obecną formę terenową obiektu.

Uchwycona niejednorodność konstrukcyjna wału odzwierciedla być może dwufazowość jego budowy. Niestety pozyskany materiał ruchomy w postaci kilkudziesięciu fragm. kafli piecowych, naczyń i kości zwierzęcych, datowanych ogólnie na XVI-XVII w., nie poddaje się precyzyjnierzemu chronologiczno-stratygraficznemu uporządkowaniu. Niezbędne jest zatem prześledzenie całego przekroju wału, od jego szczytu do fosy otaczającej zamek górny, a niezależnie od tego objęcie wszystkich inwestycji na tym terenie ścisłym nadzorem archeologicznym.

Modrzyca, st. 8, gm. Otyń, woj. zielonogórskie — patrz: środkowa i późna epoka brązu
Nowe Miasto nad Wartą, st. 2, gm. loco, woj. poznańskie — patrz: późne średniowiecze
Olkusz, st. 2, gm. loco, woj. katowickie — patrz: późne średniowiecze

Olsztyn, st. XXIV, wykop 7

ARCHEO-ADAM

Badania prowadzili mgr mgr H. Mackiewicz, A. Mackiewicz. Finansowane przez M. Kilanowskiego, B. Uryna, W. Rabcewicza, T. Święckiego (inwestorzy prywatni). Pierwszy sezon badań. Stare Miasto, XVI-XX w.

Badania archeologiczne zostały przeprowadzone wczesną wiosną 1993 r. we wschodniej pierzei ulicy Kollątaja.

Założono wykop oznaczony jako nr 7 w obrębie st. XXIV. Odkryto m.in. relikty drewnianej studni z bali dębowych łączonych na zrąb. Ciekawostką może być fakt, iż część materiału do jej budowy została użyta wtórnie, o czym świadczą ślady opalenia na belkach. Na podstawie materiału zabytkowego pozyskanego z wnętrza studni, a zwłaszcza na podstawie czarki zdobionej półmajoliką, można ją datować na poł. XVI w. Z innych zabytków na uwagę zasługują 2 całkowicie zachowane garnki (jeden siwy, jeden ceglasty) oraz 6 naczyń całkowicie lub częściowo wyklejonych i jedna całkowicie wyklejona pokrywka, a także fragm. kafli miskowych, w tym kafli z cylindrycznym korpusem i kwadratowym otworem polewanym wewnątrz, będących dobrym datownikiem, gdyż polewanie wnętrza kafli miskowych zanika w 2. poł. XVI w. Ponadto pozyskano fragm. drewnianego instrumentu muzycznego.

W północnej części wykopu stwierdzono obecność konstrukcji architektonicznych pochodzących z 2. poł. XIX i 1. poł. XX w. Fundamenty budynków XIX-wiecznych zbudowa-

ne były z kamieni i gotyckiej cegły rozbiórkowej, z której zbudowane były sklepienia kolebkowe piwnic. Kamienie i cegła łączone były zaprawą gliniasto-piaskową. Wystąpiły pozostałości budynku nowożytnego, a właściwie współczesnego, zbudowanego z cegły nowożytnej łączonej zaprawą cementową.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w obrębie wykopu 7, pomimo dużych jego rozmiarów (ca 20 x 40 m), nie stwierdzono obecności warstw średniowiecznych, które prawdopodobnie uległy zniszczeniu podczas późniejszych prac budowlanych i niwelacyjnych. Jedynym elementem starszym niż nowożytność jest wspomniana już studnia. Ponadto w narożniku północno-zachodnim stwierdzono na niewielkim obszarze obecność warstw późnośredniowiecznych zalegających pod posadzką piwnicy budynku nowożytnego.

Dokumentacja znajduje się w archiwum Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Olsztynie oraz Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie (wraz z materiałami). Oznaczone i zdemontowane elementy studni przechowywane są w piwnicach zamkowych w Lidzbarku Warmińskim.

Olsztyn, st. XXIV, wykop 8**ARCHEO-ADAM**

Badania prowadzili mgr mgr H. Mackiewicz i A. Mackiewicz. Finansowane przez S. i J. Szwejków (inwestorzy prywatni). Pierwszy sezon badań. Stare Miasto — miejskie mury obronne.

Badania przeprowadzone zostały na terenie działki budowlanej położonej w zachodniej pierzei ul. Kolałtāja (nr 11). Wykop ten oznaczono jako nr 8 w obrębie st. XXIV. Na uwagę zasługuje fakt, iż nawarstwienia kulturowe w obrębie tej działki zostały zniszczone już wcześniej, na skutek prowadzenia tu prac ziemnych przy pomocy sprzętu mechanicznego bez nadzoru archeologa — m.in. zniszczono wtedy znaczny odcinek zachodniego ciągu murów miejskich.

Pomimo znacznych zniszczeń w obrębie omawianej działki udało się uchwycić partię fundamentową murów miejskich oraz moment zmiany ich przebiegu w kierunku południowo-wschodnim. W obrębie omawianej działki mury załamują się w kierunku południowo-wschodnim pod kątem 170°, a więc zgodnie z planem, jaki został przedstawiony w pracy C. Wünscha z 1933 r., obrazującym przebieg murów z ok. 1800 r. (mury załamują się pod kątem 173°). Drobną niedokładność mogą być efektem nałożenia się niewielkich pomyłek pomiarów w czasie prac terenowych. Mur w tym miejscu miał ok. 2 m grubości (u podstawy), co może być wynikiem tego, iż zarejestrowano partię fundamentową. Ponadto po jego zewnętrznej (zachodniej) stronie stwierdzono obecność bruku kamiennego, który należy kojarzyć z budową mostu lub umocnieniami brzegowymi. Trudno jest jednak stwierdzić jednoznacznie, czy mamy tu do czynienia z przyczółkiem mostowym czy też wybrukowanym nabrzeżem obniżającym się w kierunku zachodnim (w stronę Łyny). Ze względu na brak materiału zabytkowego nie można również wykluczyć, iż jest to fragm. bruku, który był założony w najstarszych częściach miasta w l. 1836, 1838, 1845–1857. Ponadto w obrębie wykopu udało się uzyskać profil wschodni i południowo-wschodni. Profil północny stanowi ściana sąsiedniego budynku, natomiast profil zachodni był niemożliwy do uchwycenia ze względu na teren gwałtownie opadający w kierunku zachodnim i poza pojedynczymi kamieniami będącymi relikami murów miejskich praktycznie w tym miejscu nie wystąpił. Relikty partii fundamentowej murów miejskich odkryto na poziomie ca 104,7–105 m n. p. m. Nie stwierdzono obecności ciekawszych zabytków ruchomych.

Dokumentacja znajduje się w archiwum Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Olsztynie oraz w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie (wraz z materiałami).